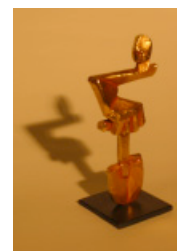

BIDRAG GULDSPADEN

"De journalister - verksamma i svenska medier - som genom engagerad och kunnig journalistik avslöjat eller skildrat väsentliga förhållanden som allmänheten förut inte kände till. Undersökningen skall vara ett originalarbete, självständigt genomfört"

Bidrag publicerade 1 jan-30 juni skall vara FGJ **tillhanda** 9 september, kl.17.00

Bidrag publicerade 1 juli-31 dec skall vara FGJ **tillhanda** 10 januari, kl. 17.00

För varje inlämnat bidrag tas det ut en avgift på 250 kronor. Detta betalas in senast samma dag som bidragen ska vara inlämnade till pg: 618 45 04 - 6 Döp betalningen med rubriken på det inlämnade bidraget. Om betalning inte kommer in till FGJ diskvalificeras bidraget.

VILKEN KLASS AVSER BIDRAGET?
Riks-TV
DESSA PERSONER ANMÄLS: (DESSA BLIR DE NOMINERADE - DE SKALL HA GJORT EN BETYDANDE INSATS.) (Observera att för arbetsledare finns priset Gyllene dynamon)
Erik Palm
FÖRUTOM OVANSTÅENDE DELTOG FÖLJANDE PERSONER: (DESSA BLIR EJ NOMINERADE)
Johan Brånstad, Lars Granstrand, Emil Engerdahl
PUBLICERAT/PUBLICERADE DATUM:
111106
VAR PUBLICERADES JOBBET?
SVT Dokument inifrån SVT 2 kl 20.00
BESKRIV RESULTATET AV GRÄVET KORTFATTAT! (GÄRNA I FORM AV RUBRIK OCH INGRESS (MAX 7 RADER)
"Vi gav dom vår pappa" är dokumentärfilmen som startade debatten om riskkapitalbolagen och äldrevården. Dokumentären skildrar hur äldre farit illa på två av Caremas äldreboenden, men ställer framförallt frågan vad som drivit fram missförhållandena. Systemkritik riktas mot hur kommuner kontrollerar och skriver avtal med Carema. Dokumentären avslöjar hur tre chefer på Carema undviker kommunens utbildnings- och bemanningskrav genom att fuska med personallistor och ljuga för kommunen. De tre Caremacheferna får sparken under tiden vi granskar och filmar dokumentären. Med hjälp av chefskälla inifrån Carema avslöjas även hur bolaget skapat en kultur som bygger på omfattande besparingar hos de äldre med hjälp tävlan mellan avdelningar i att hålla budget och ett hemligt bonusprogram. Dokumentären avslöjar även att chefer långt ner i Caremas organisation har dolt delägarskap med möjliga framtida miljoninkomster och vinstutdelning i lågskattelandet Luxemburg.
PÅ VILKET SÄTT ANSER DU/NI ATT GRÄVET UPPFYLLER KRITERIerna FÖR GULDSPADEN? (MAX 7 RADER)
Dokumentären avslöjar hur riskkapitalbolaget med bland annat hemliga bonus och aktieprogram driver på cheferna att fokusera på bolagets och därmed sin egen ekonomi på de äldre bekostnad. Dokumentären ställer frågan om det är bonusar som leder fram till avslöjandet att chefer fuskar vid bemanningskontroller och ett av Sveriges största äldreboenden i princip havererar i missförhållanden. Även ett annat Caremaboende granskas där mönstret upprepas. Det som skiljer dokumentären från annan nyhetsrapportering av vanvård av äldre är att dokumentären går bakom kulisserna hur bolaget styrs. Likaså har kommunens bristande kontroller och svaga avtal med vårdbolagen inte granskats tidigare. Dokumentären lyfter också fram ny unik forskning som visar på äldrevårdskedjornas generellt stora kvalitetsproblem.
HUR FICK DU/NI URSPRUNGSIDÉN TILL PROJEKTET?
Idén till filmen fick Erik Palm 2009 när han studerade på Stanforduniversitetet i USA, och på nära håll

bevittnade hur äldrevården tagits över av stora kedjor - ofta ägda av riskkapitalbolag. Samma utveckling hade även tagit fart i Sverige, men var redan väl etablerad på andra sidan Atlanten. Eftersom kedjorna funnits där längre fanns det också intressant forskning om dem. När det amerikanska riskkapitalbolaget KKR köpte upp svenska Carema tyckte redaktionen att det var dags för en granskning. När Erik Palm kollade med kontakter fick han också tips om bolagets verksamhet från flera olika håll.

VILKA ARBETSMETODER TILLÄMPADE DU/NI?

- Begärde ut dokumentation ifrån kommuner och myndigheter som hade kontakt med Carema.
- Genomsökte bolagsregister i Sverige och utomlands.
- Rundringning till hundratals anhöriga och anställda och fd anställda på Carema och investerare inom riskkapitalbranschen.
- Läste dokumentation, sammanlagt över 3000 dokument om Carema och äldrevårdskedjor.
- Vid de fall av misstänkt vanvård som togs upp gick vi efter anhörig/god mans godkännande igenom vårddokumentation i form av omvårdnads- och medicinska journaler.
- Besökte USA och tittade på rättsfall och lyssnade på hearings om vanvård av äldre. Intervjuade även där ett flertal experter på äldrevårdskedjor.
- Besökte riskkapitalkonferenser i USA och Sverige.
- När personallistor som skulle kontrolleras bara lämnades ut i maskad form av kommunen överklagades det till Kammarrätten som gav Dokument inifrån rätt.

VILKA TYPER AV KÄLLOR ANVÄNDE DU/NI?

Äldre. Anhöriga, anställda och tidigare anställd personal. investerare, internationella forskare. Tjänstemän och politiker på kommunen intervjuades.
Dokument om Caremas verksamhet som rapporterats till myndigheter och även dokument inifrån Carema.

STÖTTE DU/NI PÅ NÅGRA PROBLEM? VILKA?

Efter att ha följt ett enskilt äldreboende i nästan ett år blev problemen på boendet så akuta att det ansvariga läkarföretaget bestämde sig för att informera kommunpolitikerna. Vi fick ta del av läkarbrevet av kommunen, men en vecka senare nådde det även Dagens Nyheters lokaldel som skrev om boendet. Det här skedde en månad innan planerad publicering. Redaktionen stod då i valet att publicera tidigare eller att göra färdigt filmen. Vi valde det senare. Den skada den gjorde var att nyhetskraften om själva problemen på just det boendet minskade något, men vi resonerade att problem på Carema-boenden rapporteras ju i lokala medier nästan varje månad. Nyttan av att DN Stockholm började skriva blev sannolikt större. Nyhetsrapportering lyfte intresset ibland andra nyhetsredaktioner och bidrog till att dokumentärens avslöjanden om fusk, bonusar och systemkritik om bristande upphandlingar, avtal och kontroll liksom riskkapitalmodellens problem och äldrevårdskedjornas generella kvalitetsproblem fick sådant genomslag.

Det svåraste var annars att få vårdpersonal att ställa upp framför kamera och att få en Caremachef att berätta om de tvivelaktiga arbetsmetoderna och bonusprogrammet.

När vi granskade kommunens bemanningskontroll av boendet fick vi namnlistor som kommunen valde att maska. Därmed kunde vi inte se om uppgifterna Carema skickat in stämde. För att få se namnen krävdes överklagan hos Kammarrätten. Det tog två månader. Då lyftes maskningen och det stod klart att Carema ljugit. Under grävet gör de vi granskar flera utspel. Mot slutet tar de granskade lokalpolitikerna kontakt med DN Stockholm och visar upp läkarnas brev och säger att de vill vidta åtgärder. Likaså går Carema ut med pressmeddelanden under grävet och påstår att de själva på eget initiativ upptäckt fuskande chefer. Caremas vd vägar att ställa upp på intervju under sex månader.

HUR LÅNG TID TOG PROJEKTET?

Jobbat sammanlagt ett år i perioder från maj 2010.

VILKA REAKTIONER HAR NI FÅTT FRÅN MYNDIGHETER OCH KOLLEGOR?

Efter dokumentären startade närmast vad i folkmun kallades Carema-gate på riks nivå. Ägarbolaget Ambea meddelar först att de gör om bonusprogrammet. Några dagar senare att de tar bort det helt. Från att ha varit missförhållanden rapporterade i Stockholm börjar flera kommuner och lokala medier granska missförhållanden, bonusprogram och personallistor. Carema blir av med flera avtal. Flera kommuner rapporteras att de själva ska gå igenom avtal och börja göra oanmälda inspektioner. Socialstyrelsen meddelar att de ska granska hur kommuner sköter tillsynen av äldreboenden. Branschorganisaionen Vårdföretagarna

granskar medlemsföretaget Carema. I kölvattnet stoppar Stockholm stad alla centrala upphandlingar inom äldreomsorgen tills vidare. Detta i väntan på ny lagstiftning och i väntan på att staden ska gå igenom hur upphandlingarna genomförs. Regeringen ger socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera skillnaderna mellan privat och offentlig äldreomsorg. Riksdagen genomför en debatt och utfrågning om Carema.

HAR PROJEKTET ANMÄLTS TILL PO, GRANSKNINGSNÄMNDEN ELLER ANNAN INSTANS?

Nej

ANGE WEBBLÄNK TILL ARTIKLARNÄ/INSLAGEN/BOKPRESENTATION

http://svt.se/2.149972/1.2585231/vi_gav_dom_var_pappa

Om anmälan består av fler än tre delar skall innehållsförteckning över artiklarna/inslagen bifogas anmälan.

OM FLER ÄN TRE DELAR: ANGE VILKA TRE ARTIKLAR/INSLAG SOM BÄST BESKRIVER/GER EN BILD AV GRÄVET, SÅ SOM DE STÅR I INNEHÅLLSFÖRTECKNINGEN. INGEN MOTIVERING BEHÖVS.

BIDRAGET HAR ANMÄLTS AV:	TELEFON/E-POST TILL ANMÄLAREN:
Erik Palm	0739496720, info@erikpalm.com
TELEFON/E-POST TILL NOMINERADE JOURNALISTER:	
0739496720, info@erikpalm.com	

Regler:

- Detta formulär **SKALL** användas för anmälan av bidrag till Guldspaden. Ifyllt skall detta formulär **max vara fyra sidor**. Länkar till inslag/bilder får räknas bort. Inget av det förfyllda får tas bort, teckenstorleken skall minst vara 10 pt.
- **10 exemplar** av arbetet skall skickas in tillsammans med 10 utskrifter av detta formulär + ev innehållsförteckning. Om grävet består av flera artiklar/inslag skall samtliga artiklar/inslag skickas in i 10 exemplar. Detta skickas till:

Grävande Journalister c/o JMK
Box 27861
115 93 Stockholm

Leveransadress för bud:
Karlavägen 104, 4 tr
- Detta **formulär skickas in ifyllt via e-post** till kansli@fgj.se senast sista dagen för inlämning. "Guldspadebidrag" skrivs i ämnesraden. Formuläret skickas som bilaga märkt enligt modellen [KLASS]_[Identifikationsord] (t.ex. "RIKSTV_Quick" om SVT-reportagen om Tomas Quick hade nominerats)
- Observera att det finns **två inlämningstillfällen per år**.
Bidrag publicerade 1 jan-30 juni skall vara FGJ tillhanda senast 10 september.
Bidrag publicerade 1 juli -31 dec skall vara FGJ tillhanda senast 10 januari.
Om ovanstående datum infaller på helg är sista anmälningsdag nästföljande vardag.

- Anmälan skall vara **komplett** på sista inlämningsdagen, dvs 10 exemplar av arbetet + 10 ifyllda formulär skickat/budat till kansliet och ett mejl till kansli@fgj.se . Icke kompletta anmälningar, eller anmälan som på annat sätt inte uppfyller reglerna diskvalificeras utan att anmälaren meddelas.
- Har du frågor om processen? Mejla eller ring till kansliet:
E-post: kansli@fgj.se
Telefon: 08-665 40 10
- Juryn granskar alla insända artiklar/reportage och gör sedan ett urval. Dessa slutnomineringar offentliggörs på Grävande Journalisters hemsida i februari/mars varje år. Juryn beslutar själva hur många bidrag i varje klass som skall slutnomineras.